

HAJDUFÖLD

ELŐFIZETÉSI ÁR HELYBEN ÉS VIDÉKEN
 Egy óra . . . . . 20 K Félévre . . . . . 110 K
 Negyedévre . . . . . 55 K Egész évre . . . . . 220 K
EGYES PÉLDANY ÁRA: 1 KORONA

KERESZTYÉN POLITIKAI NAPILAP
 Megjelenik hétfő kivételével minden nap
 Főszerkesztő: SZILÁGYI IMRE dr

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
DEBRECZEN, PIACZ-UTCZA 59. SZÁM
INTERURBAN TELEFON: 3-48. SZÁM

Kulturbotrány Debrecenben

Nem nevezhetjük másnak, mint kulturbotránynak az egyházkerületi bíróság ítéletét, melyet március 26-án hozott a debreceni református főgymnasium tanárainak az ügyében.

Nem kell bővebben fejtegetnünk, hogy egy nemzetietlen irányú tanári kar milyen romboló hatást gyakorolhat a vezetésére bizott ifjúság lelkében. A fogékony ifjú lélek olyan, mint a parlagon lévő szántóföld: egyforma készséggel fogadja magába a tiszta buzát és a mérges gyomot. Épen azért a legfőbb gonddal kell ügyelnünk arra, hogy a jövő reményét nevelő, oktató személyzet minden egyes tagja olyan legyen, aki erkölcsi tekintetben kifogástalan; fajához, hitéhez és hazájához tántoríthatatlanul ragaszkodik.

A debreceni református kollégium évszázadokon át megingathatatlan erős sziklavára volt a hitnek és a hazafiságnak. Csak újabb időben ütötte tel a fejét a tanári karban a destruktív irányzat, mely a szabadkőműves páholyokból és a radikális zsidó sajtóból árasztotta az egész közéletre mérges lehelletét.

Ennek a hazafiatlan irányzat szolgálatába szegődött a debreceni ref. főgymnasium tanári karának egy néhány tagja is, akik fölött az egyházkerületi bíróság ítélezett. Az ítélet még hivatalosan nem publikáltatott, de azért egyesek előtt ismeretessé vált s a legnagyobb felháborodást váltotta ki. Mi nem csodálkozunk az eredményen, hiszen nem egyszer kimondtuk, hogy olyan bíróságnak az ítélete, amely bíróságnak az elnöke dr. Baltazár Dezső püspök, megnyugtató nem lehet, már pedig az egyház részéről ő volt az elnök. Egyébként társelnöke Géresi Kálmán, tagjai pedig a következők voltak: Márk Endre, Dóczy Imre, Sass Béla és dr. Magoss György. Vizsgálóbiztos: dr. Kun Béla, míg a vádat dr. Kőrösi Kálmán képviselte. Ez összeállításból is látszik, hogy ott nem bíróság ítélt, hanem valóságos „kegyelmi tanács” működött. Hogy is mondta csak az „élesszavu” püspök a szombati főispán-installáló városi közgyűlésen: „Nem jött támogatás se kisebbektől, se hatalmasoktól, még azoktól sem, akik most már kemény ítélettel ülik a nyilvános bírálathoz a bírói székeket.”

Nos, az urak „megülték keményen a bírói széket” és — felmentték a vádlottakat.

Az egyik vádlott dr. Gulyás István volt, aki idestova három évtizede működik az intézetnél. Mindig megbízható harcosa volt a radikális, szabadkőműves irányzatnak, tagja a „Haldás” páholyak: aki a kommunizmus bekezdőntésekor úgy érezte, hogy elérkezett az ő ideje. Sietett március 23-án az összes közép-fokú iskolák tanári karait a ref. főgymnasium tanácsstermében összehívni értekezletre, ahonnan az ő indítványára üdvözölték a tanácskormányt, biztosítván bizalmukról és legmesszebb menő támogatásukról. Pár nap múlva még tovább ment egy lépéssel. Március 28-ára már a középiskolai tanulók értekezlete állt össze a Bika nagytermében, ahol a Lefkóvics népbiztos Gulyás urat bizta meg, mint „megbízható elvtársat” a helyettesítésével, s ahol a tanár-elvtárs nagy előadást tartott a szocializmusról s felszólította az ifjúságot, nyilatkozzék arra nézve, hogyan kívánja „szabályozni” a szülőföld és a tanárokhöz való viszonyát. Majd a nyolcadik osztály növendékei előtt a magyar iredalomtörténet tanítása helyett két órán át tartott szociális tárgyú előadást. Természetesen ő lett a tanárok „főbizalmija” a szakszervezetben, mint ahogy addig is ő volt

a radikális és szocialista érzelű tanárok szellemi vezére. S még természetesebb, hogy mindezek után a keményszívű bírák a vád és következményei alól teljesen fölmentették! Az ügy előadója Dóczy Imre lett volna, azonban ő hivatkozva a hosszú időn át tartott kollégialis viszonyra, az előadói tisztet nem vállalta s így Magoss Györgyre várta az a dicső szerep, aminek aztán — mint látjuk — derekasan meg is felelt. A másik vádlott Frick József tanár volt, aki tüntetőleg hordta a vörös gombot, s diákoknak lelkesedéssel magyarázta, hogy az országhatárok immár eltűntek. Ez az ur, ki azelőtt piarista tanár volt, a kereszténységet kommunista-mozgalomnak bélyegezte, Jézus Krisztusról pedig nemes egyszerűséggel csak mint csavargóról emlékezett meg. Mikor a tanítói szakszervezet beállította a vallástant, nem várta be a felsőbbségének az intézkedését, hanem a saját felelősségére megtiltotta és megakadályozta a diákokat abban, hogy a szokásos imádkozást végezzék. A „kemény” bírói ítélet 500 szóval ötszáz korona pénzbüntetéssel sújtotta a magáról és hitésének járó tisztességéről megfélemlített professzort.

Csupán a harmadik vádlottat: Dékán Samu ítélték állásától való megfosztásra. Hogy milyen súlyos vádak terhelik ezt a tanárt, elképzelheti az olvasó, ha összehasonlítja a büntetését az előbbieké sorsával. Fiát a vallásórától azonnal hazaparancsolta, a negyedik osztály növendékeivel kommunista propaganda iratokat olvastatott (mi a tanácsköztársaság?) s lelkesedéssel szavalt a vagyonos osztály teljes kiirtásáról. Lefkóvicsal és Ferenczy

Gyulával meglátogatta a reáliskolát, hogy megvizsgálja ott is a tanítás „szellemét”, s politikai kérdéseket intézett a gyerekekhez.

Különösen folyt a vizsgálat ezekben az ügyekben. A diákokat, akik előtt a kompromittáló nyilatkozatok történtek, vagy nem hallgatták ki, vagy pedig ők vonakodtak vallani. De hiszen ez természetes is, mert ezek a jó urak továbbra is megmaradtak a katedrán. Elképzelhetetlen is, hogy az a tanuló, akit a tanár ur másnap szekundába pónálhat, nyíltan valljon a tanára ellen. Gulyás István még az érettségi vizsgán is fungált, mintha mi sem történt volna, s csupán szeptemberiől kezdve ment egy évi szabadságra, „megrongált egészsége” helyreállítására. Most ezzel a megrongált egészséggel intézi szegény a kenyérgyár ügyeit. Frick ur most is vígan tanít. Dékán fellebbezett. A két elsőre nézve az ítélet „jogerős”, mert Kőrösi a vád képviselője nem állt jogorvoslattal. S mi mégis azt mondjuk, hogy ezek az ítéletek nem állhatnak meg. Mi igitis fellebbezünk, és fellebbezünk a legfelsőbb fórumhoz: a közvéleményhez és a nemzet lelkiismeretéhez. Nem a bosszu és nem a megtorlás, és nem is a megsértett erkölcsi rend megbékítése elsősorban az, ami minket arra irdít, hogy a lehetetlen ítéletekben meg ne nyugodhassunk. Hanem, ami mindezeknél fontosabb, nem tűrhetjük, hogy fennmaradjon a nemzet jövő reménye, akikre elárult hazánk és porig alázott nemzetünk talpraállításának súlyos és magaslatos feladata vár, nemzeti és vallás-erkölcsi szempontból ennyire megbízhatatlan kezekben maradjon.

Friedrichék kimondták a szakadást

Budapest, ápril 12. (Nemz. St. tel. jel.) A Friedrich-csoport tegnapi értekezletén elhatározta, hogy mivel a Ker. Nemz. Egyes. Pártjának munkaképessége az utóbb lezajlott események következtében erősen csökkent, kilép

a pártból és ellenzékbe megy át. A Ház folyosóján az ülés megnyitása előtt élénk tárgyaltak Friedrichnek Huszár Károlytól való eltávolodását és az esemény mély benyomást tett a képviselőkre.

Petición Schlachta ellen

Budapest, április 12. (Nemz. St. tel. jel.) Schlachta Margit I. kerületi mandátumát a Csilléry-párt petícióval támadta meg. A petíció legerősebb érve az, hogy a Schlachta párt a Huszár-féle segítő akciót is fölhasználta a korteskedés céljaira.

Amerikai liszt Európának

Budapest, április 12. (N. St. t. j.) Az Egyesült Államok kongresszusa 5 millió méter-mázsza lisztet szavazott meg Európának.

A franciák kiűrik Frankfurtot

Páris, ápril 12. (Nemz. St. telefon jel.) Franciaország hajlandó Frankfurtot kiűriteni ha a német csapatok a semleges zónától visszavonják csapataikat. A franciák visszavonulása már csak napok kérdése.

A Baranya sorsa

Kaposvár, ápr. 12. (Nemz. St. tel. jel.) Praatur Tamás dr, Baranya vármegye és Pécs város kormánybiztos-főispánja ideérkezett és kijelentette, hogy a magyar intéző körök értekezése szerint Baranya és Pécs kiűritése 2-3 hét alatt okvetlenül megtörténik.

Kölcsönt kapunk a semlegesektől

Budapest, április 12. (N. St. t. j.) Londonból jelentik, hogy a legfelsőbb tanács befejezte tanácskozásait. A francia diplomaták visszatérnek hazájukba, — Lloyd George pedig San Remóba utazott. — A semlegesek ápr. 15-én Párisba jönnek össze, ahol értekezlet tartanak a Magyarországnak, Jugoszláviának és Lengyelországnak adandó nagy kölcsön ügyében.

Enyhül a helyzet külföldön

Bécs, ápril 12. (Nemz. St. telefon jel.) A „Neue Freie Presse” budapesti levelezője beszélgetést folytatott Apponyi Albert gróffal aki azt a kijelentést tette, hogy a magyar béke delegációnak átadandó válasz felől csak akkor adhat felvilágosításokat, ha a feltételeket hivatalosan is közölték vele. Hangoztatta, hogy az entente körökben egy jobb meggyőződés kezd kialakulni Magyarországra iránt.

Budapest, április 12. (Nemz. St. tel. jel.) Barla-Szabó József nemzetgyűlési képviselő táviratot kapott a szigetvári kerületből s arról értesítik, hogy a szerbek átjöttek a demarkációs vonalon és rabolva, pusztítva jártak be a vidéket. — A táviratot átadták a miniszterelnöknek.

A kormányzó fogadtatási ünnepsége

A fogadtatási ünnepségek részletes programja közölve volt a helyi lapok f. hó 10-iki számában. Az ott közölt program kiegészítéseként a rendezőség a következőkre hívja fel a közönség figyelmét.

Az ünnep-égy nagyjelentőségének kidom- borítása végett a Piac-utca házainak tulajdo- nosait felkéri a rendezőség, hogy házaikat lo- bogózzák fel, az ablakokat virággal és sző- nyeggel díszítsék április 14-én. A magyar államfő megjelenése városunkban hozzá és a város közönségéhez méltó fénnel történjék.

A felvonulásba résztvevő küldöttségek, melyeknek a meghívó értesítések és belépő- jegyek megküldettek, felhívják, hogy 14-én pontosan reggeli fél 9 órakor legyenek a vá- rosháza közgyűlési termében; a városházára és a kordonon belülré csak a jegy felmutatása mellett lehet bejutni.

A kordonon belül helyezkednek el azok a küldöttségek is, melyek a délelőtti ünnep- ségek befejezésekor a városházán a Kor- mányzót üdvözölni fogják, ezek a küldöttségek külön jegyeket kapnak abból a célból, hogy a városházára visszatérőben be tudjanak jutni.

Az ebédjegyeket a rendezőség a résztve- vőknek idejében kézbesíti. Azon egyesületeket, melyek zászlószla- gát ohajtanak az átadandó zászlóra feltűzni, felkéri a rendezőség, hogy kedden d. u. 3-6 között legyenek szívesek a polgármesteri tit- kárnál ezt bejelenteni.

Az ünnepséget rendező bizottság.

A magyar hadifoglyok ügye

Apponyi Albert gróf fáradozásainak sikere

Mindenkor meleg szeretettel és élénk ér- deklődéssel foglalkoztunk a még mindig mesz- sze idegenben sanyalódó, — mintegy 162 ezer- főnyi magyar hadifoglyok — véreink ügyével és ez a szeretet, ez a kegyetlen sorsuk iránt érzett részvét adja kezünkbe most is a tollat, hogy lapunk olvasóit a *hadifoglyok hazaszál- lításának* ügyéről tájékoztassuk.

Beszámoltunk annak idején arról az őszinte jóakaratról, melyet Apponyi Albert gróf, a magyar béke-delegáció elnöke hadifog- lyaink ügyét felkarolta, — most beszámolunk arról az eredményről, melyel a nagy államférfi külföldi akciója vezetett.

A husvétünnep után közvetlenül érte- kezetet tartott a *Magyar Hadifoglyok Hozzá- tartozóinak Egyesülete*, hogy beszámoljon tag- jainak a hadifoglyok ügyének jelenlegi állá- sáról, s Apponyi gróf akciójának eredmé- nyéről.

Az értekezletet Ruffy Pál elnök nyitotta meg és sajnálattal jelentette be, hogy gróf Apponyi Albert győzelme miatt nem je- lenhetett meg, de felküldte maga helyett hűs- ges munkatársát, Kirchner Sándor alezredest a hadifoglyok ügyének vezetőjét, hogy nevében ismertesse azt a munkásságot, melyet a béke- delegáció Neuillyben a magyar hadifoglyok hazaszállítása érdekében kifejtett.

Kirchner alezredest elmondta, hogy Apponyi mindjárt a béke-delegáció kiutazása után jegy- zéssel fordult az entente hoz a franciaországi és szibériai hadifoglyaink hazaszállítása érde- kében. A jegyzék eredménnyel járt, mert azon- nal kiadták a rendeletet a franciaországi hadi- foglyoknak. Dijonban való összpontosítására, ahonnan hetenkint két vonatnak hadifoglyokkal való hazaindulását rendelték el. A szükséges költségeket Franciaország és Svájc — amelyen keresztül történik a szállítás — előlegezi. Az első ilyen vonat már elindult Dijonból.

Sokkal nehezebb kérdés a szibériai és oroszországi hadifoglyok hazahozatala. A béke- delegáció módot és alkalmat kért arra, hogy a hazaszállítás körül felmerülő nagy költségek fedezésére hosszú lejáratú külföldi kölcsönt vehessünk fel, azok pedig, akiknek elég pénz- zük van, vagy mint hajómunkások akarnak hazajönni, már most hajóra szállhassanak. —

A sok jegyzékre végre megérkezett a válasz, amelyben a legfelsőbb tanács kijelenti, hogy a magyar hadifoglyok hazaszállítását a magyar állam költségére megengedi, csupán azt köli ki, hogy Szibériában elsőbbség biztosítandó az ott levő cseh, román és jugoszláv légió embereinek. Misszió kiküldését is megengedték mely a vladivosztoki interallált misszió után kezd meg tevékenységét Kelet-Szibéria terü- letén. A költségek fedezésére vonatkozólag a napokban várják az entente választát. Az euró- pai Oroszországban levő hadifoglyokat a terv szerint szárazföldi úton akarják hazaszállítani.

— A magyar béke-delegáció tehát — mon- dotta az alezredest — megalapította annak a hidnak pilléreit, amelyen keresztül a hadi- foglyokat haza lehet szállítani. A hid ivének megépítése már csak pusztán pénzügyi és technikai kérdés. De ahogyan Amerikában erős akció indult meg a szibériai magyar hadifoglyok hazaszállítására, úgy idehaza is erélyes akciónak kell megindulni ebben az irányban. Társadalmi akció ma képtelen azt az összeget teljes egészében előteremteni, amire a hazaszállításukra szükség van. Ehhez milliárdok kellenének mai valutánk szerint. De az államnak igenis kötelessége ezt előterem- teni és visszafizetjük majd akkor, amikor a dollár és korona viszonya közelebb kerül egymáshoz. Addig is, míg a kölcsönt le lehet bonyolítani, szükség van legalább akkora ösz- szegre, hogy az első hajót el tudják indítani.

A magyar kormány most határozott lé- pésre szánta el magát a kölcsön előteremtése érdekében. Egy megbízottja megy Amerikába és kétségtelen, hogy ennek a férfúnak meg- jelenése, akinek nagy része van Magyarorszá- g megújított szellemének megteremtésében, arra fogja serkenteni az amerikai magyarságot, hogy véreink hazahozatalában közreműködje- nek. Ajánlja, hogy a kétségbeesett anyák, hite- vesek nyílt levelekkel, proklamációkkal, a sajtó útján forduljanak az idegen missziókhöz és az egész világhoz és akkor meg fog nyilatkozni a nemzetközi tisztesség és keresztényi szeret- tettel fordul a keresztény Magyarországra felé.

Kirchner alezredest újabb felszólalása után Ruffy Pál elnök megkapó szavakkal fejezte ki az egyesület és az egész társadalom köszö- netét és mély halálját azért a fáradozó munkáért, melyet gróf Apponyi Albert és munkatársa annyi hazafias gond és fájdalom között a hadifoglyok érdekében kifejtett.

A kormány, mint értesülünk, az orosz- országi hadifoglyok hazaszállítása érdekében is megtette a kezdeményező lépéseket. Ki- küldte Junghardt külügyi osztálytanácsost az akció megkezdésére, aki Pókay Antal száza- dossal már el is utazott.

Felhívás

1. Az összes, szolgálatot nem teljesítő, nyugállományú tisztek, tisztviselők és rang- oszt. nem sorolt havidíjasok a térparancsnok- ságnak pontos lakcímküket (mindkét nevük megjelölésével) levelezőlapon jelentsék be. — 2. A nyugállományú, szolgálatot nem teljesítő tisztek f. hó 14-én, a tényleges tisztekkel együtt fognak a főméltóságú kormányzó előtt tisztelegni s ezt megelőzőleg a reform. nagy- templom előtti téren az ünnepségen részt venni. — A résztvevők gyűlékezése 8 óra 45 perckor a kápolnasátor mellett. Öltözet szol- gálati. Megjegyzem, hogy a sorfal átlépéséhez igazolvány (lehetőleg arcképes) szükségesletik.

Térparancsnokság

Román bélyegzésű bankjegyek

Ezeknek felerészben magyar felülbélyegzésű bankjegyekre, másik felerészben pedig pénztári elismervényekre való becserelését a pénzügy- minisztérium újabb beszűntette, az első intéz- kedéssel a megszállás alól felszabadult vidékek- nek ohajtott segítségére lenni a pénzügyminiszte- rium, hogy e vidékek magyar felülbélyegzésű bankjegyekhez jussanak, idegen bélyegzővel nem bélyegzett bankjegyek magyar felülbélyegzés vé- getti bemutatása a gyűjtőhelyeknél f. hó 15-ig tovább tart, azonban román vagy más idegen bé- lyegzőjű jegyek átvétele el nem fogadtatnak.

Bankjegy felülbélyegző bizottság, Debrecen.

Az Arany János Társaságnak

a Csokonai-színházban 1920 április 14-én délután 6 órakor rendezendő ünnepélyének

M Ű S O R A :

I. RÉSZ.

1. Az elpusztult haza ujjászületésének hajnala. Némakép. A színpalak mögött az egye- sitett dalegyletek éneklék Mácsay Sándor ve- zetésével a Hymnuszt.

2. Elnöki megnyitó beszédet mond dr Haendel Vilmos ny. r. e. tanár, az Arany Já- nos Társaság elnöke.

3. Az ujjászületett haza nappala. Néma- kép. A színpalak mögött a Svetits-intézet női kara énekel Révfy karnagy vezetésével régi magyar egyházi énekeket. A jelenet végén Bihari Ákos színművész szavalja Petőfi „Élet, vagy halál” c. művét s Vályi Nagy Géza fő- hadnagynak, az Arany János Társaság tagjának alkalmi költeményét.

4. Havass Gáborné régi és újabb magyar zeneszerzeményekből énekel. Zongorán kíséri Jóna Kálmán dr.

II. RÉSZ.

5. Liszt Ferenc „Szózat” rhapszodiáját zongorázza dr Darkóné Simonffy Irén.

6. „A nemzeti hadsereg” óda, irta dr Szilágyi Imre, az Arany János Társaság igaz- gatója. Szavalja Morvay Károly, a vasi gyalog- ezred hadnagya.

7. Dr Szilágyi Imre klasszikus magyar dalokat hegedül Magyar Imre zenekarának kíséretével.

Az ünnepély rendezősége fi- gyelmezteti a közönséget, hogy már fél 6-kor el kell a színházban he- lyét foglalni, mert ettől kezdve kor- don lesz, melyen az előadás be- fejeztéig senkit keresztül nem en- gednek.

Az Arany János Társaság színházi ünnepélyére a jegyek ma válthatók ki, délelőtt 9—1-ig és délután 3—5 ig a Hajdu- föld kiadóhivatalában. Mivel tudvalevően holnap a szabadmozgás az utcán az ünnep- ségek miatt korlátozva lesz, felhívjuk a közönséget, hogy jegyeinek átvételéről még ma okvetlenül gondoskodjék.

Az Arany János Társaság tagjai a kormányzó fogadtatására a Hajdúföld szerkesztőségében gyülekeznek holnap, szerdán reggel fél 9 órakor. Az igazgatóság.

— **Hirdetmény.** Felhívom Debrecen város lakosait, hogy a fejkvóta leszállításából beszállítandó lisztet a következő lisztkereskedőkhöz szállítsa be: Gyénánt Salamon Csapó u. özv. Schenk Józsefné Csapó u. Csengeri Ignác Hatvan-u. vagy pedig Horváth Gusztáv Dégenfeld-tér. A kereskedők tartoznak a finom liszt kgjéért 10 koronát a kenyér, rozs, és árpa liszt kgjéért 2 K 50 fill. fizetni. Gabonagyűjtés Országos Kormánybiztosságának Debreceni Kirendeltsége.

— **Lemondás.** Sújó László dr. díjas közigazgatási gyakornok és tb. aljegyző lemondott állásáról. A távozó ifjú Schwarz Vilmosnak, a közellátási hivatal főnökének fia. — Jehova vezérelje.

— **Halálozás.** Vettük a következő gyászjelentést: Alulírottak a legmélyebb fájdalommal tudatjuk, hogy felejtetetlen drága jó édes anyánk, nagymamánk és áldott emlékü rokonunk: özv. Nagy Károlyné szül. Czeglédy Amália, folyó hó 11-én este 7 órakor életének 81-ik, második özvegységének 15-ik évében hosszas gyengélkedés után csendesen elhunyt. Kedves halottunk földi részzeit folyó hó 13-án d. u. 4 órakor fogjuk Meszena-utca 6. számú háztól, a református egyház szertartása szerint tartandó gyászima után, a Kossuth-utcai temetőben örök nyugalomra helyezni. Végtisztességtételére rokonainkat, barátainkat, valamint a bánatunkban igaz részvétellel osztozókat fájó szívvel meghívjuk. Debrecen, 1920. ápr. hó 12. Nyugodj békében. Bánatos gyermekei: Tökés Gábor családjával, Tökés Endre nevével és Tökés Zoltán családjával. Valamint a kiterjedt rokonság nevében is. A temetést Gebauer K. és társa tem. int. rendezi (Kossuth-utca 2. Városházépület.)

— **A debreceni házi zenei zenekara.** Zenészek azonnal felvételnek. Olyanok, akik már katonazenekarban szolgáltak, előnyben részesülnek. Jelentkezni lehet délelőtt 9—12 és délután 2—4 ig Nóth Antal ezredkarmesternél, Szent-Anna 20. szám.

— **Szántó Tivadar** egyetlen zongorastélye április 20-án lesz. Jegyek Bika portásánál és Színházi Figarónál.

— **A vasas ifjuság** e hó 18-án a Bika dísztermében táncestélyt rendez, melyen a vasi gyalogezred zenekara szolgáltatja a zenét.

— **Dr Tarr Zoltán orvos** hivatalos elfoglaltsága miatt d. e. 7—8-ig, d. u. 3—5-ig rendel bór- és nemi betegeknek. Burgundia-u. 18.

— **Stengel Károly a debreceni m. kir. állami rendőrség fogásza fogmüterméi Batthyány-u. 16. sz. a. (saját ház) áthelyezte. Fogad d. e. 10—12-ig, d. u. 3—5-ig.**

— Legrosszabb nyakkendőit is ujjá alakítják Péterfia-utca 53 alatt az udvarban bair.

Schuschnar Ferenc fogászati műterme Vár-utca 11. sz.

Színház

Rovatvezető: ZIVUSKA JENŐ dr.

CSOKONAI SZÍNHÁZ:

Kedd: B. bérlet, „Koldusgróf” operett.

Az aranyember

(Jókai Mór 6 felvonásos színműve. Felújították a Csokonai színházban április hó 8-án.)

Van a francia kritikanak egy sajátos értékelése. Ez így hangzik: „Ha egy szép-irodalmi munka nem unalmas, akkor már jó.” Ebből a szempontból itélve, a Jókai Aranyemberét feltétlenül a jó munkák közé kell sorozni, mert hiszen e nagyszabású, hat felvonásos dráma előadása alatt nem igen lehetett a színházban teremtett lélek, aki unatkozott volna. Pittoreszk ruhák, változatos történetek, különféle nemzeti jellemek megszólaltatása és az emberi sorsok ellentételeinek oly választékos és mégis természetes nyelven, mint a mi Jókaink, kit ne érdekel,

kit ne bíncselt volna le? Mindez mégsem jelenti azt, hogy a legnagyobb mérték alkalmazása mellett ne találhatnánk fogyatkozásokat az Aranyemberben, mint színpadi alkotásban. Hangsúlyozni kívánjuk, hogy a mérték, melyet veszünk, a legmagasabb s azt csak egy Jókai bírja meg, mert ami kiválóság az Aranyemberben a gáncsolni valón felel marad, még négy, öt kisebb talentumnak is elég volna, hogy magának vele himet varrhasson.

A szobrászok és a festők szokták mondani, hogy a szobrot vagy a képet a háttér néha „nyomja.” Az Aranyembernek, a színdarabnak is van ilyen háttere, mely őt nyomja és ez az Aranyember, a regény. Aki azt is, ezt is ismeri. kénytelen bevallani, hogy a színdarab a regényhez képest halvány, kihagyásos, szegényes valami. Mert hiszen mégis legtökéletesebb színpad a mi képzeletünk, kivált ha oly hatalmas képzelő erő vetít rá képeket, mint a milyen a mi nagy mesemondónké volt. A regényben egy folyamatos, részeiben szervesen kapcsolódó, egész történetet kaptunk, a színdarabban pedig csak különálló, bár remek életképeket, melyekről a mese arany himborát a közvetlen jelenvalóság, a közelsége letörlő. A közönség körében azoknál kellett és kelthetett az Aranyember, mint színdarab, tökéletes illuziót, akik az Aranyembert, a regényt nem olvasták. De hát sokan vannak ilyenek s így a színműnek ezen viszonylagos fogyatékosától el lehet tekinteni.

A másik hiba, amit különben már Péterfi Jenő megtalált Jókainál, a jellemek tulajdonság idealtizálása. Jókai nagyon leegyszerűsíti az ő alakjait, egy-egy lényeges lelki vonásra vezeti őket vissza, úgyhogy azok csak jók, vagy csupán rosszak. Az Aranyember nagyszámú szereplői is két családba oszlanak; az egyikbe az angyalok tartoznak, mint amilyen Timár Mihály, Teréza asszony, Noémi, Timea, — a másikon az ördögformájú lények, mint Brazovics Athanáz, Athalia és főleg Krisztián Tódor. Mindeneken tullesz persze a nemeslelkűségben Timár Mihály a főhős, aki megbocsát és segít ott, ahol más halandó csak gyűlölni és megrontani volna képes. Mellesleg legyen megemlítve, — mert ma ezt kevesen tudják, — hogy Timár Mihály modellje élő alak volt: egy rác származású cs. kir. tábornok, aki Komáromban, az elhagyott rác templom sirboltijában van eltemetve. Ki volt, mit művelt ez a derék katona földi életében, nem tudjuk, de hogy Jókai valósággal megistenítette mint regényalakot és mint drámai hőst, azt látva-látjuk. De vajjon drámai hőse ez a Timár Mihály? Aligha. A nagy színmű bonyodalmaiban ő csaknem passzív szerepet játszik. Még életének abba az egyetlen bűnébe is, hogy ketnejtésben él, nem a szenvedély, nem is céltudatos akarat sodorja bele, hanem a véletlen, illetőleg az a nagyon is nem véletlenség, hogy ő nem tud más, mint jószívvá lenni. Timeának odaadja magát, mert megsajnálja; Noémit viszont azért adja magának, mert iránta szánalommal erősen vegyült szeretetet, de nem szerelmet érez. Valóban ez a Timár Mihály kiemelkedik az emberi jellem arányaiból s bár rokonszenvet érzünk is iránta, jobban szeretnők, ha nem volna annyira tökéletes, az élet durva iskolájában annyira „jeles”.

Az előadás kifogásaitan volt. Pompás figurát teremtett László Gyula Brazovics Athanázról, Székely Zizi Noémiből, Bihari Ákos Timár Mihályból, Bihari László a szélhámos, hitvány, de talpraesett Krisztián Tódorból. Mint emigráns török ur még Nagy Jenő is tudta a szerepét.

Az aranyember mindig kedvenc darabja volt közönségünknek s bizonyosan az is fog maradni.

A katonaelőadások műsora

Örömmel olvastuk Irmay Béla igazgató-helyettes ur pénteki levele: a „Hajdúföld”-ben. Ami a katonaelőadások műsorát illeti, mi a Piros bugyellárist, a Sárka csikót, a Drótos tót, a Bort ajánlanók s hogy egyszer végig nevéssük az estét, — a Legénybucsut. Ennyi talán elég is lesz, mert több ellen sok szempontból volna. Egyébként a katonaelőadásokat nem úgy képzeljük, hogy azokon csak katonának lehet és szabad megjelenni, hanem olyan

Felhívás

Minthogy a gyűlések megtartásának engedélyezésénél katonai hatóság véleménye előzőesen kikérendő s ily módon a kérelem elintézése hosszabb időt vesz igénybe, felhívom a gyűlések összehívóit, hogy engedély elnyerése iránti kérelmüket a megtartani szándékolt gyűlés napja előtt legalább egy héttel legsürgősebben 5 nappal előbb adják be, mert ellenkező esetben kérelmük elintéztést nem nyerhet.

Debrecen, 1920. április hó 10.

ROSTÁS ISTÁN sk. r.-főkapitány.

HIREK

— **A debreceni helyőrség eskütétele.** A Magyar Nemzeti Hadsereg lelkes katonái vasárnap tették le hűségküiket az új kormányzóra, Horthy Miklósr. A katonai eskütétele egy napon történt mindenütt az országban s eddigi szórványos értesüléseink szerint is megható és lélekemelő volt mindenhol. Debrecenben délelőtt 9 órára volt kitűzve az eskütétel ünnepe, de a Piac-utcán már a kora reggeli órákban sűrű rajokban hullámozott a nép. A Kossuth-szobor előtti téren díszes sátor állott zöld fenyőgallyakkal ékesítve s a roham-sisakos Horthy-vitézek előtte fogták el a teret. Az eskütételt a Nagytemplomban tartott ünnepi istentisztelet előzte meg, majd a lombsátorban dr. Lindenberger János kispőpöst tartott tábori misét. A teret teljesen elfoglalta a négyoszögben felállított katonaság. Az ünnepélyes eskütétel után a zenekar a Hymnuszt játszotta, majd *Haléni* alezredes hazafias beszédet intézett a katonákhoz. Ezután következett a díszszemle az entente-missió tagjai és a meghívott polgári hatóságok jelenlétében: *Hegedűs Pál* tábornok és vezérekara előt díszmenetben vonultak el a csapatok. — Délben lakorna zárta be a gyönyörű katonai ünnepélyt.

— **A „Keresztyén Nemzeti Egyesülés” pártjának** debreceni végrehajtó bizottsága megütközéssel értesült arról, hogy a főméltóságú Kormányzó ur debreceni fogadtatása alkalmából az egyházi áldás elmondására dr. Baltházár Dezső vállalkozott, aki 1918. okt. 23-án áldást mondván a magyar királyra, a kommunizmus idején vagy meggyőződésből, vagy vezető egyházi férfiúhoz nem méltó opportunizmusból kifejezetten a magyar trón szilárdóságát megromító, romboló irányok hívének vallotta magát, a román uralom idején pedig Nagy-károlyba sietve, áldást mondott az oláh királyra és az államunkat s társadalmunkat kirábió oái hadseregére. Ámbár a bizottság jól tudja, hogy egyházi működésének egy len mozzanatában sem kóllatozhatja senki dr. Baltházár Dezsőt mindaddig, míg díszes egyházi tisztségét viseli, mégis kötelességének tartja, hogy az elnyomóktól sokat szenvedett debreceni lakossággal és az igen számos, kiváló lelkésszel dicsekvő református egyházzal szemben megnyilatkozó eme tapintatlanság és a Kormányzó ur főméltósága személyével szemben tarusított eme tiszteletlenség felett megütközésének nyíltan is kifejezést adjon.

— **Debreceni Gazdasági Egyesület** tagjait felszólítjuk, hogy azok, akik a kordonon belül szülő jegyet nem kaphatnak, a kormányzó ur fogadtatása napján reggel pontosan 8 órakor az egyesület 1920. évi tagsági igazolvány felmutatása mellett a Polgári és Gardakör helyiség előtti járdán gyülekezzenek. Magyar ruhában megjelenő hölgyek pedig a belépő jegyeiket kedden délelőtt a titkári hivatalban átvéhetik.

formán, hogy a jelzett darabokat a katonák mélyen leszállított áron nézhetik meg. Köszönjük a színház áldozatkészességét, köszönjük, hogy havonként egyszer, kétszer eltelint a vállalat jogos anyagi érdekétől is, de hát a mai rendkívüli viszonyok közt így is kell annak lenni.

Színházi és mozgósínházi Irodák jelentése

* **Koldusgróf operett** ma B bérletben kerül színre. A címszerepet Járay Sándor játssza, akinek ez az egyik parádés alakítása. Kivülé O. Hilbert, Makai Magda, Szigeti, Varga, Szabó Gyula játszanak nagyobb szerepeket.

* **Diszeladás a Vigzínházban.** Szerdán, a kormányzó érkezésének napján a Vigzínházban diszeladás lesz. Színre kerül a János vitéz operett klasszikus szereposztással. A címszerepet Járay Sándor, Iluskát Honthy Hanna, a királykisasszonyt O. Hilbert Janka, Bagót Székely Gyula és a királyt Szigeti játsszák. Az előadást megelőzőleg Bihari Ákos elszavalja Vályi Nagy István nagy alkalmi költeményét. Jegyek rendes helyárakkal a mai naptól kezdve előre válthatók a Vigzínház pénztáránál.

* **Elnémult harangok** színmű csütörtökön és pénteken kerül színre. A magyarokat gyűlölködő pópát László Gyula, a magyar lelkesítő Bihari Ákos játsszák. A rendkívül érdekes előadásra jegyek előre válthatók.

* **Amerikai film az Apollóban.** A „Párbaj az élettél” című négyfelvonásos dráma a legjobb amerikai filmprodukciók közé tartozik, az amerikai színészek játéka, a grandiozus rendezés és a gyönyörű fotográfia nagy hatást keltenek. Előadások 7 és 9 órakor.

* **Mady Christians** a világhírű filmdiva főszereplésével az „Arany klub” című regényt mutatja be az Aranybika mozi. Előadások 7 és 9 órakor.

* **A diplomata** című négyfelvonásos ki-tűnő filmdramát ma utoljára mutatja be az Urárka. Előadások 7 és 9 órakor.

Kiadja:

MAGYAR NEMZETI KÖNYV- ÉS LAP-
KIADÓVÁLLALAT RÉSZVÉNYTÁRS.
E számért főszerkesztő felelős.

APOLLO	URANIA
Kedd, április 13. Amerikai kép Párbaj a végzetrel Dráma 4 felvonásban. Előadások 7 és 9 órakor.	Kedd, április 13. Elsőrangú film A diplomata Dráma 4 felvonásban Előadások 7 és 9 órakor.
ARANY BIKÁ MOZI	
Kedd, április 13. Mady Christians a főszereplőben Arany klub Regény 4 felvonásban Előadások 7 és 9 órakor.	

Árverési hirdetmény

A debreceni ref. kollégium tulajdonát képező Egyháztér 4. sz. ház utáni 7 hold 1143 négyszögöl tanyánélküli és a Miklóssy-féle 59 hold 670 négyszögöl területű ondódi tanyás birtok 1920 évi április hó 19-én, délután 3 órakor a kollégium kisebbik tanács-termében megtartandó nyilvános szóbeli árverésen 1920. október 1-től egy évre haszonbérbe adatik.

Részletes árverési feltételek a kollégiumi számvevői és ügyészi hivatalban megtekinthetők. Debreczen, 1720 április 5-én.

Dr. Rörössy Kálmán sk.
kollégiumi ügyész.

Varga Pál sk.
kollégiumi számvevő.

Hamisfogakat

töröttet is leg-
magasabb
áron veszek
Szt. Anna-u. 6

ELADÓ HAZ

a Csapó-utcai részben. Téglá épület cseréppel fedve, a kör-
votkozó lékssokkal: utcai egy
szoba, konyha és udvarra nyitó
szoba. Van artán 3 szobás
udvari lakás, konyha és spic-
zel, ebben lakik a tulajdonos.
Van 5 kamara.

Minden lakásban, még a melléképületekben és az ud-
varon is VILLANYVILÁGÍTÁS! Csatorna beve utva, el-
kerített baromfiudvar, Szobák padlóvak, melléképü-
letek részben beton, részben téglával burkolva. — Van
pedig ez a felszerelt és gondozott kis ház a
BERCSÉNYI-UTCA 16. SZ. ALATT!

(A Bercsényi-u. a Csapó-u. jobb oldalán nyílik be a Csapó
utcaból, a Csapó-u. 103. sz. ház mellett. Villanyos megálló!

ÁRA MA MÉG 70 EZER KORONA!

E ház felett a NAGY LAJOS iroda rendelkezik, ott köthető
meg a vétel, ott teendő le a foglaló. Iroda: Veres utca 9.

Rézgálic Raffia

Szőlőkötözőzsineg

legolcsóbban kapható

Kontsek Gézánál,
Kossuth-utca.

MEGHIVÁS.

Az „Unió Kereskedelmi Részvénytársaság”
az 1918-ik évi V-ik évi

RENDES KÖZGYŰLÉSÉT

az 1920. évi április hó 21-ik napján d. u. 5
órákor Debreczenben (a Péterfia-utcai 29. sorsz. a
házban) tartja meg, melyre a részvényesek meghivat-
nak azon figyelemztetéssel, hogy részvényeiket az
összes le nem járt szelvényeikkel együtt a Debreceni
Ipar és Kereskedelmi Bank debreceni pénztáratnál
legkésőbb 3 nappal a közgyűlés előtt le kell ten-
niük.

Tárgysorozat:

1. Az igazgatóság jelentése és számadása az
1918-ik évről.
2. A felügyelőbizottság jelentése.
3. A mérleg megállapítása.
4. A felmentés iránti intézkedés.
5. Az alapszabályok 22. és 25. §§-ának módó-
sítása.
6. 2 igazgatósági tag választása.

Az igazgatóság.

* Az évi jelentés, mérleg és az ezekre vonat-
kozó adatok az 1920 évi április hó 10-iktől kezdve
Debreczenben Péterfia-utca 29. sorsz. alatti házban d.
e. 9—12 óra d. u. 2—5 óra között megtekinthetők.

Akác és tölgyfát

minden mennyiségben házhoz szállítok
ölenként és aprítva métermázsánként

Polyánszky Orest tűzifakereskedő

Miklós-u. végén, Szoboszlói-ut 1. és Piac-u. 58.

APRÓ HIRDETÉSEK.

Hétköznapokon tíz szög 5 korona, minden további
szög 50 fillér. — Vasárnap tíz szög 6 K, minden
további szög 60 f. Vastagabb betűből szedve duplá-
számítatik.

Két

Bölcsész egyetemhez kö-
zel lást keres, ellenében
tanítást is vállal. Kollé-
giumi képes.

Hamisfogakat

töröttet is veszek. — Jó-
zsef kir. herceg-u. 10 sz.
Tamás A.

Kaucióképes

irodai gyakorlati biró
urias zony megfelelő al-
kalmazást keres. Cím a
Liadóban.

MAKULATUR PAPIR
kilószámra kapható la-
junk Liadóhivatalában.

Posztó

hulladékot magas árbau
vásárolom Libánczi Péter-
fia-utca 4.

Jokarban

levő papi palást jó áru
megvételre kerestetik. Cím
a kiadóhivatalban.

Luczernamag

clsióendő, arakamentes
kapható Csanak Jó-
zsef keresk részv. tár-
saságnál

Telepi bor

tavalyi termés, hordótéte-
lekben eladó — Geréby
György Deák Ferenc u. 13

16 drb

marhá a nyári legelő ki-
adó. Értekezni lehet Szt.
Anna-u. 43

Tengeri

kévk nagyobb mennyi-
ségben eladók Vár-u. 4.

Académie Internationale

N ELVISKOLA

Széchenyi-utca 42. sz. 1. em.

Francia, Angol, Német, Olasz, Román, Magyar
magánórákban és tanfolyamokban

A tanfolyamokra csakis általános műveltséggel
rendelkezők vétetnek fel.

Debreczeni iparosok.

FORGÁCS I.

MŰRÁS, Badagos-utca.

Blattner József

Csapó-utca 1. sz.
Üvegezési és képkéretelési
vállalata tükrök és ablakok
nagy választékban.

Kiss Ferencz

női szabó Piac-u.
56 szám. Izléses
munkát jutányos
áron készít.

Koros Sándor

férfi-szabó üzletében Piac-u. 69.
Saját készítésű elegáns férfi
öltönyök kaphatók

Vecsey Antal

vizsgázott fogtechnikus
Szent Anna-utca 6. szám.
FOGHUZÁS FOGTÖMÉS

Bélyegzőgyár és véső- intézet

PAULÓ I.
Bathyányi-u. 22.

Tavaszi öltönyöket

Katonai egyenruhák
mérték után, vasg
fordítások a legolcsób-
ban és csinosan készülnek
Katonai szabó üzletében Kossuth-utca 58. szám.

Friss töltésű Mohai Ágnes viz érkezett!!

Félegyházy Jánosnál

DR. RÁCZ-FÉLE SCABIOL

kipróbált szer a lovak rühössége ellen
EGY LÓRA VALÓ ADAG ÁRÁ: 100 K.

Használati utasítás minden dobozon
mellekeelve. Főraktár:

**DR. REX FERENC KÖZPONTI
DROGERIÁJA**

DEBRECEN, VÁROSHÁZA ÉPÜLET. :-:

Margit fürdő megnyílik

április 1.-én. Nyitva reggel 7 órától este 6-ig

Fürdő árai: Gőzfürdő délelőtt 12 korona, délután 10 korona
Kadfürdő 1 szem 16 korona, 2 szem 18 korona

Parfümök prima minőségűek, Piper szappanok

Arc krémek, puderek és mindenféle pipere cikkek, kötszerek, irrigátor felsze-
relések, gummi áruk, GAZDASÁGI CIKKEK legolcsóbban szerezhetők le a

Korzó Droguerijában Piac-utca 42.